

בית משפט השלום בחיפה

חדל"פ 29741-07-22 טיראן נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 4_364313

לפני כבוד השופט אפרים צ'זיק

היחיד

משה טיראן, ת"ז XXXXXXXXXX

ע"י ב"כ עוה"ד שלמה (נוני) עבאדי

על פי מינוי מטעם הלשכה לסיוע משפטי

נגד

משיבים

1. ממונה על חדלות פירעון – מחוז חיפה והצפון

2. עוה"ד לירון מסלטי (נאמנת פנימית)

3. אגף המכס ומע"מ – היחידה לפירוקים, כינוסים וגביה קשה (נושה)
ע"י ב"כ עוה"ד אורטל ברכה-זיתוני

ספרות:

עודד מאור, אסף דגני הפטר - חדלות פירעון, הסדרי חוב ושיקום כלכלי של יחידים

חקיקה שאוזכרה:

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018: סע' 4, 164(א), ב, 167, 167(ג), 175(א), 175(ב)

חוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001

מיני-רציו:

* התקבלה בחלקה בקשת חייב להפטר מכלל חובותיו; נקבע, בין היתר, כי כאשר עיקר החוב נוצר ממעשים בלתי-חוקיים של החייב, יש לעשות הבחנה בין חובות אלה לבין חובותיו "הרגילים", ובהיעדר תועלת לנושים בניהול ההליך ליתן הפטר ביחס לחובות מן הסוג השני.

* פשיטת רגל – הליכי פשיטת רגל – הפטר

* פשיטת רגל – פושט רגל – צו הפטר

* פשיטת רגל – הליכי פשיטת רגל – חובת תום הלב

* פשיטת רגל – הליכי פשיטת רגל – תכליתם

* פשיטת רגל – הליכי פשיטת רגל – שיקולי בית-המשפט

* פשיטת רגל – חייב – צו הפטר

.

בקשה מטעם היחיד למתן הפטר לאלתר מחובותיו כלפי כלל נושיו ה"רגילים" בהתאם להוראות סעיפים 167 וכן גם מחובותיו שאינם בני הפטר לפי הוראת סעיף 175(ב) לחוק חדלות פירעון ושיקום

כלכלי, תשע"ח – 2018. היחיד הינו מתווך מקרקעין במקצועו אשר הורשע בעבירות מרמה חמורות, ובכללן עבירות מס. לטענת היחיד, מתן הפטר כלפי כלל נושיו מתחייב בנסיבות העניין, בהינתן מצבו הכלכלי והבריאותי החמור. מנגד, הממונה טען כי תביעות החוב טרם נבדקו, וכי יש מקום להורות על ביטול ההליך בשל חוסר שיתוף פעולה של היחיד עם הנאמנת הפנימית; החובות כלפי רשות המיסים והמל"ל אינם בני הפטר, מה גם שמקורם בביצוע עבירות פליליות.

בית המשפט קיבל את הבקשה באופן חלקי ופסק כדלקמן:

סעיף 167(א) לחוק חדלות פירעון קובע, כי בית המשפט לא יטיל על יחיד שכושר ההשתכרות שלו אינו עולה על דמי המחיה חובת תשלומים, וייתן לו הפטר לאלתר; לפי ס"ק (ג) רשאי הוא להורות כי כל הנכסים שיוקנו ליחיד בתקופה שיוורה ושלא תעלה על שלוש השנים ממועד מתן הצו לשיקום כלכלי, או חלק מהנכסים כאמור, ייכללו בנכסי קופת הנשייה. במקרה דנן, מדובר ביחיד אשר נכון להיום מתקיים מקצבאות זקנה ומגמלאות נוספות, ולכן אין תוחלת של ממש בהמשך ניהול ההליך כנגדו בגין חובותיו.

צו הפטר מעצם טבעו אינו מותנה בהסכמת הנושים, משום שהפגיעה הכרוכה באינטרס הנושים ובזכות הקניין שלהם בעת מתן הפטר הינה אינהרנטית להליך פשיטת הרגל, אולם הדין יוצר איזונים לפגיעה זו, אשר העיקרי שבהם הינו התנהלות בתום לב מצד החייב הן בשלב יצירת החובות והן במהלך ההליך בכללותו. דרישת תום הלב עומדת במלוא תוקפה ועוצמתה גם לאחר חקיקת חוק חדלות פירעון. במקרה דנן, היחיד הורשע בביצוע עבירות מרמה חמורות מאוד לאחר שביצע בחוסר תום לב קיצוני מעשי מרמה חמורים ביותר, לאורך תקופה ממושכת וכנגד אנשים רבים מאוד מתוך מטרה להפיק רווח כספי מכספי המדינה.

כפי שעולה מהפסיקה, במקרים שבהם עיקר החוב נובע מביצוע מעשים בלתי חוקיים, ובפרט במקרים שבהם מדובר במעשים בלתי מוסריים משמעותיים, אין מקום ליתן הפטר לאלתר לחייב. עם זאת, ככל שמדובר בנושים "רגילים" אשר מגישים תביעות חוב כנגד יחיד שהורשע בעבירות פליליות חמורות יש לבצע איזון בין חלק החוב שמקורו בפעילות הבלתי חוקית לבין מכלול חובותיו של החייב (חובות "רגילים/ישרים" מול חובות "פגומים/בלתי ישרים"). לפיכך, בכל אותם מקרים שבהם עיקר החוב נובע מביצוע מעשים בלתי חוקיים ובלתי מוסריים מצד היחיד עלול להיווצר מצב שבו לנושים ה"רגילים" לא תהיה כל תועלת בהמשך ניהול ההליך בכך, ולכן על ביהמ"ש של חדלות פירעון לבחון טרם מתן החלטתו על ביטול הליך מהו החלק היחסי של החובות ה"פגומים" אשר נוצרו בחוסר תום לב ובאי חוקיות משמעותית, האם קיימת תועלת ליתר הנושים בהמשך ניהול ההליך ומהו פרק הזמן אשר חלף ממועד היווצרות החובות.

במקרה דנן, בהינתן ההיקף העצום של תביעות החוב אשר הוגשו כנגד היחיד, גילו של היחיד, מצבו הכלכלי ומצב בריאותי וחוסר יכולתו להשתלב מחדש בשוק העבודה, הרי שאין שום תוחלת מעשית בהמשך ניהול ההליך על ידי הנושים ה"רגילים", שעה שגובה החובות שאינם בני הפטר מהווה כ – 45% מסך חובותיו של היחיד.

הוראת סעיף 175(א) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי קובעת כי הפטר לא יחול על חובות עבר מסוג של תשלום עונשי, חובות אשר נוצרו בדרך מרמה או ככאלו אשר נובעים מעבירת גניבה, מין או אלימות חמורה כהגדרתה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001. כלל החובות אשר נוצרו בגין עבירות פליליות חמורות אינם בני הפטר ולבית המשפט אין שיקול דעת האם לפטור את היחיד אף אם לא הוגשה בגינם תביעת חוב. היחיד הורשע בביצוע עבירות מרמה חמורות מאוד לאחר שביצע בחוסר תום לב קיצוני מעשי מרמה חמורים ביותר, לאורך תקופה ממושכת וכנגד אנשים רבים מאוד מתוך

מטרה להפיק רווח כספי מכספי המדינה. אשר על כן, במקרה זה יש לבכר את עמדת הממונה/הנאמנת הפנימית שלפיה יש להחריג את חובותיו של היחיד כנגד רשויות המס.

לאור האמור, הבקשה התקבלה באופן חלקי. נקבע כי כל הנכסים שיוקנו ליחיד במשך 36 החודשים שממועד מתן הצו ואילך יהוו חלק מקופת הנשייה בכפוף למגבלת הוראות סעיף 164 (א) ו-(ב) ל לחוק חדלות פירעון; ניתן צו שיקום כלכלי וצו הפטר לאלתר מחובות בני תביעה (החובות ה"רגילים"). עם זאת, בקשת היחיד למתן הפטר מחובותיו כנגד רשות המיסים (מס הכנסה ומע"מ) והמוסד לביטוח לאומי נדחתה.

פסק דין

1. בפניי בקשה מטעם היחיד מיום 12.1.2024 ומיום 15.3.2024 למתן הפטר לאלתר מחובותיו כלפי כלל נושיו ה"רגילים" בהתאם להוראות [סעיפים 167](#) וכן גם מחובותיו שאינם בני הפטר לפי הוראת [סעיף 175\(ב\) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח – 2018](#).

רקע עובדתי :

2. היחיד, יליד שנת 1953, הינו מתווך מקרקעין במקצועו אשר הורשע בתאריך 25.11.2007 במסגרת הסדר טיעון שאליו הגיע עם פרקליטות המדינה במחוז חיפה.

3. במהלך שנת 2004 הוגש לבית משפט השלום בקריות כתב אישום מתוקן (תיק מספר 1749/03פ) אשר ייחס ליחיד הפקת רווחים כספיים משמעותיים עקב ביצוע עבירות מרמה חמורות שאותן ביצע בין השנים 1998 ועד 2000 שבכללן עבירות מס מסוג של השמטת הכנסות מפנקסי חשבונות וזיוף תנאי עסקאות מכר מקרקעין לצורך הגדלת סכומי הלוואות המשכנתא שאותן נטלו רוכשי דירות רבים אשר הסתייעו בשירותיו.

4. במסגרת גזה"ד הטיל בית משפט השלום בקריות (כב' השופט בדימוס מרדכי ארגמן) על היחיד קנס כספי בשיעור של 30,000 ₪ ועונש של עבודות שירות למשך תקופתה של חצי שנה.

5. במהלך שנת 2005 הגיש היחיד לבית המשפט המחוזי בחיפה בקשה למתן צו לכינוס נכסיו ולהכרזתו כפושט רגל בגין חובות מוצהרים בסך 3,582,369 ₪ כלפי עשרה נושים ([פשי"ר 513/05](#)) [נבו] ובעקבות כך ניתן בתאריך 28.5.05 צו לכינוס נכסי החייב שבמסגרתו נקבע כי עליו לשלם לקופת הכינוס סך של 500 ₪ בחודש.

6. במסגרת הליך הפשי"ר הוגשו כנגד החייב חמש תביעות חוב בסך כולל של 2,844,303 ₪, שמתוכן נתבעו על ידי רשויות המס (בדין קדימה) סך של 491,536 ₪, אולם בתאריך 8.6.06 הודיע הכנ"ר לבית המשפט המחוזי בחיפה כי הינו מתנגד לבקשת החייב להכריז עליו כפושט רגל בנימוק שהיחיד ניצל לרעה את ההליך המשפטי באמצעות סילוף עובדות אשר נוגעות למצבת נכסיו והכנסותיו מתוך כוונה להתחמק מתשלום חובותיו לנושים.

7. הכנ"ר אף ציין במסגרת חוות דעתו כי חלק ניכר מסך חובותיו של החייב נוצר עקב ביצוע עבירות מס, וכי התנהלות זו מעידה על חוסר תום ליבו כאשר בנוסף לכך היחיד גם לא טרח להעביר למשרד המנהל המיוחד, עוה"ד נדב שפירא, דו"חות הכנסות והוצאות במשך זמן רב ואף צבר לחובתו 27 תשלומי חיובים בסך של למעלה מ – 13,500 ₪.
8. בתאריך 10.8.2009 דחה בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת דיאנה סלע) את בקשתו של היחיד להכריז על כפושט רגל בנימוק הבא :

8" מן הכלל אל הפרט

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועיינתי במסמכים שהוגשו לתיקו של החייב, שוכנעתי כי דין הבקשה להדחות, הן בשל האופן בו נוצרו חובות החייב, והן בשל התנהלותו בהליכי פשיטת הרגל.

א. מתביעות החוב אשר פורטו על ידי המנהל המיוחד, ניתן ללמוד כי חלק נכבד מחובותיו של החייב - 1,454,258 ₪ - נתבע על ידי רשויות מס הכנסה ונוצר כתוצאה מביצוע עבירות מס. המנהל המיוחד צירף לדו"ח החקירה שערך, כתב אישום אשר הוגש נגד החייב ואחר, לפיו החייב קיבל במרמה סכומים העולים על 1.3 מיליון ₪ בנסיבות מחמירות, סייע לאחרים לקבל דבר מרמה, ניהל פנקסי חשבונות באופן שהשמיט הכנסות אלה מפנקסיו ומהדו"ח, וכל זאת במזיד במרמה ומתוך כוונה להתחמק מתשלום מס. המנהל המיוחד אף ציין כי החייב הורשע בעבירות אלה. משכך, מדובר בחובות שנוצרו בחוסר תום לב, בלשון המעטה....

ב. החייב אינו מגלה את כל הטעון גילוי למנהל המיוחד, ועל אף תגובתו המפורטת, לפיה הוא "נרדף" על ידי המנהל המיוחד והנושה, אשר הגיש דו"ח חקירה לבית המשפט בדבר נכסיו המוברחים של החייב וגירושיו, מתברר כי גרושת החייב, הגב' מדלן טיראן, מסרה גירסה שונה משלו לגבי מערכת היחסים ביניהם. משבחר החייב להעביר נכסים שונים לבני משפחתו, במקום לממשם ולשלם מקצת חובותיו לנושיו, לא ניתן שלא להתרשם כי הוא מבקש לנצל את הליך הפש"ר לרעה, כדי למלט את נכסיו מנושיו....

ג. החייב מנצל את ההליך לרעה, ושעה שהוא מוגן מהליכי הוצל"פ, אינו משלם את התשלומים החודשיים שהוטלו עליו. אין מדובר בפיגור שולי אלא ב-27 תשלומים שהחייב לא שילם, בסך כולל של 13,500 ₪, כל זאת כשהוא אינו מגיש דו"חות דו חודשיים אודות הכנסותיו והוצאותיו, ואינו מאפשר למנהל המיוחד ולכנ"ר להתחקות אחר רמת החיים האמיתית שהוא מנהל... חסד נעשה עם החייב משלא נכפה עליו התשלום בפקודת מאסר, לאחר שביזה באופן שיטתי את החלטות בית המשפט. דומה הדבר לאדם המבקש לאחד את תיקיו בהוצאה לפועל. לא ישלם את הסכום שהושת עליו, יפוזר תיק

האיחוד והחייב יחזור לעמוד מול כל אחד מנושיו בנפרד בנסיבות העניין, נראה כי יש ממש בהתרשמותו של המנהל המיוחד כי החייב עושה כל שביכולתו בכדי להאריך את משך קיום ההליך וזאת על מנת להמשיך וליהנות מהגנות הפקודה, מבלי לקיים את חיוביה".

טענות הצדדים במסגרת הליך זה :

9. בתאריך 14.7.2022 הגיש היחיד לממונה בקשה למתן צו פתיחת הליכים שבו טען כי הינו חב 76,191,731 ₪ ל – 9 נושים שונים למרות שחמישה נושים הגישו כנגדו תביעות חוב בהיקף של 3,132,593 ₪.

10. יש לציין, כי היחיד לא העביר לממונה במועד את אישורי המסירה בעניינם של שלושה נושים, וכי נושה נוסף בשם יואל אברהם אייזנברג הגיש לבית המשפט בקשה להתיר לו לנהל הליך משפטי אזרחי בבית משפט השלום בעכו, לאחר שהגיש תובענה אזרחית כנגד היחיד במהלך חודש מאי 2019.

11. תביעות החוב הללו טרם נבדקו על ידי הנאמנת הפנימית, בשל עמדת הממונה כי במקרה זה אין כל תועלת שיקומית ליחיד, בשל סכום החובות שאינם בני הפטר (2,106,024 ₪), כך שבנסיבות עניין זה על בית המשפט להורות על ביטול ההליך.

12. במסגרת החלטת הממונה מיום 30.10.2022 נקבע כי על היחיד לשלם לנושיו 0 ₪ לחודש.

13. היחיד ציין בבקשתו כי סך חובותיו כלפי עיריית עכו הינו 43,432 ₪ בעוד שעיריית עכו הגישה כנגדו תביעת חוב ע"ס 3,610,554 ₪. בנוסף לכך, ציין היחיד כי הינו חייב למס הכנסה (סניף עכו) סך של 50,000,000 ₪ למרות שבמסגרת תביעת החוב אשר הוגשה על ידי מס הכנסה צוין כי גובה החוב של היחיד הינו 3,592,428 ₪.

14. כמו כן, הצהיר היחיד כי הינו חב למע"מ (סניף עכו) סך של 200,000 ₪, למרות שמע"מ הגישה כנגדו תביעת חוב ע"ס 3,587,160 ₪, וכי חובו כלפי המוסד לביטוח לאומי הינו 200,000 ₪ למרות שהמל"ל הגיש תביעת חוב ע"ס 3,592,428 ₪.

15. במסגרת חקירת היחיד במשרד הנאמן בתאריך 27.11.2023 ציין היחיד בכל הנוגע לנסיבות הגשת תביעת החוב מטעם הרשויות הציבוריות/ממלכתיות בזו הלשון :

"רשימת נושים – תביעות חוב

ש. מע"מ – מדוע יש חוב ?

ת. זה קשור להליך משנת 2000...

ש. עיריית עכו – מדוע יש חוב ?

ת. כשהיה לי את המשרד, היה לי כנראה שם משרד ולא שילמתי שם ארנונה.

ש. איזה משרד ?

ת. משרד ששכרתי מאד ולא שילמתי כמה חודשים ארנונה והם תבעו אותי על זה.

ש. מה זה המשרד ברח' החלוץ בחיפה ? מסמכים שצורפו לתיק בטרם ניתן צו פתיחת הליכים.

ת. לא זכור לי משהו בחלוץ. אני לא מכיר את המסמכים שאת מדברת עליהם ואין לי קשר לחנות ברח' החלוץ בחיפה או לחברת דולר סטור בע"מ.

ש. ביטוח לאומי – מדוע יש חוב ?

ת. כשאתה חייב למס הכנסה בא לך ביטוח לאומי ככה זה מתחיל.

16. בתצהירו מיום 5.3.2024 (ראה: תגובת היחיד מיום 15.3.2024) ציין היחיד כי סובל מבעיות בריאות וכלכליות חמורות, וכי סך חובותיו כלפי רשות המיסים (מס הכנסה ומע"מ) הינו חוב מינורי ביחס לחובותיו כנגד יתר נושיו ובעיקר כנגד הנושה העיקרי ("בנק מזרחי טפחות בע"מ") שלו הינו חב אליבא דטענתו כ - 25,036,848 ₪.

17. בנוסף לכך, ציין היחיד בכל הנוגע לסיבת היווצרות החובות כלפי רשות המיסים כדלקמן :

8" רוב החובות עקב קריסת העסק. הייתה לי נגרייה חזרו שיקים וקרסתי ונוצר חוב למזרחי. אחר כך משרד תיווך הסתבכתי עם חוב למס הכנסה שקיבלתי 6 חודשי עבודות שירות וגרר חובות למע"מ ולביטוח לאומי בהתאם לקביעת שומה של מס הכנסה לאחר פסילת ספרים. בהמשך מס הכנסה הגיש כנגדי תביעה כספית נגדה כבר לא היה לי כוח נפשי להתגונן."

18. במהלך הדיון בבית המשפט מיום 14.1.2024 ציין היחיד בכל הנוגע למצבו הכלכלי והבריאותי ואף בנוגע להליכים המשפטיים בעניינו כך (ראה : עמוד 1 שורות 13-17 לפרוטוקול):

"היחיד:

בשנת 82 הייתה לי נגרייה. בשנת 89 העסק נסגר עקב שיקים חוזרים והבנק סגר את האשראי. סגרתי את העסק והשלמתי את העבודות. הצלחתי לשרוד. אחר כך עברתי לעבוד בתיווך. בנק מזרחי תבע אותי. בשנת 99 מס הכנסה תבע אותי. היו לי שתי תביעות, אחת פלילית ואחת אזרחית. כיום אני בן 71, עברתי יותר מ- 3 צנתורים. מזה 25 שנים אני תחת עול החובות. היום אני חי מקצבת זקנה והבטחת הכנסה."

19. היחיד אף מדגיש בתגובתו מיום 15.3.2024 כי פקיד השומה ציין בפניו שלאחר קבלת ההפטר יעלה בידו לקבל חנינה ו"מחילת חוב" מנשיא המדינה, וכי העבירות שבהן הורשע התיישנו, משום שמדובר בעבירות אשר התבצעו לפני למעלה מ- 25 שנה, ומשום שהוא שילם את חובו לחברה במסגרת ההליך הפלילי, כך שבנסיבות עניין זה יש מקום לפטור אותו מחובותיו כלפי כלל נושיו.

20. לטענת היחיד, מתן ההפטר כלפי כלל נושיו מתחייב בנסיבות העניין, בהינתן מצבו הכלכלי והבריאותי החמור, ואף לאור פסיקותיו של בית המשפט העליון בעניין [ע"א 3376/11 רזנברג נ' הכנ"ר](#) [נבו] מיום 6.10.2013 וע"א [3083/13](#) פלונית נ' שיכמן [נבו] מיום 11.1.2015 שבמסגרתם נקבע כי אין מניעה ליתן צווי פשיטת רגל כנגד חייבים למרות שביצעו עבירות פליליות חמורות הנוגדות את תקנת הציבור.

21. מנגד, הממונה טוען בהצעתו מיום 9.1.2024 כי תביעות החוב טרם נבדקו, וכי יש מקום להורות על ביטול ההליך בשל חוסר שיתוף פעולה של היחיד עם הנאמנת הפנימית, עקב התעלמותו מדרישותיה להמציא למשרדה מסמכים מהותיים שאותם התבקש להמציא לעיונה לאחר הבירור אשר התקיים במשרדי הממונה בחיפה בתאריך 27.11.2023 (ראה : סעיף י"א להצעת הממונה).

22. בנוסף לכך, צוין בדו"ח הבדיקה של הנאמנת הפנימית וכן גם בהצעת הממונה כי היקף חובותיו של היחיד כלפי רשות המיסים והמל"ל עולה על סכום של 2 מיליון ₪ כך שמדובר בחובות שאינם בני הפטר, ובפרט משמדובר בחובות אשר על פי האמור בהליך הפש"ר ובהליך הפלילי עולה כי מקורם בעבירות הונאה חמורות בסכום של כ- 1.3 מיליון ₪ באמצעות השמטת הכנסות מפנקסי המס, העברה מלאכותית של נכסים לבני משפחת החייב, סיוע בידי אחרים לקבלת דבר במרמה והתחמקות מתשלומי מס.

דיון והכרעה :

האם יש מקום ליתן הפטר בגין החובות כנגד הנושים ה"רגילים" ?

23. [סעיף 167 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח – 2018](#) אשר כותרתו "הפטר לאלתר" קובע כדלקמן :

" 167. (א) בית המשפט לא יטיל על יחיד שכושר ההשתכרות שלו אינו

עולה על דמי המחיה חובת תשלומים, וייתן לו הפטר כאמור בפרק ט': הפטר, לאלתר.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יינתן הפטר לאלתר ליחיד שמתקיים לגביו תנאי מהתנאים שבשלהם אפשר להאריך את תקופת התשלומים לפי סעיף 163(ג), אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.

(ג) נתן בית המשפט ליחיד הפטר לאלתר, רשאי הוא להורות כי כל הנכסים שיוקנו ליחיד בתקופה שיורה ושלא תעלה על שלוש השנים ממועד מתן הצו לשיקום כלכלי, או חלק מהנכסים כאמור, ייכללו בנכסי קופת הנשייה, בכפוף למגבלות שבסעיף 164(א) ו-(ב), וכן רשאי בית המשפט, בנסיבות חריגות, להורות כאמור לגבי נכסים מסוימים גם לתקופה העולה על שלוש שנים".

24. כפי שצוין בהחלטת בית המשפט במהלך הדיון מיום 14.1.2024, מדובר ביחיד אשר נכון להיום מתקיים מקצבאות זקנה ומגמלאות נוספות, ולכן אין תוחלת של ממש בהמשך ניהול ההליך כנגדו בגין החובות הללו בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בעניין [רע"א 6353/19 אנטולי לשצ'נקו נ' כונס הנכסים הרשמי](#) [נבו] מיום 11.2.2020, הקובעת כי חייב אשר נעדר כושר השתכרות ואשר מלוא הכנסתו מתבססת על קצבאות מל"ל מצדיקה לפטור את היחיד מתשלום עיתי לקופת פשיטת הרגל.

25. ודוק, בשונה מהנסיבות העובדתיות אשר פורטו במסגרת הלכת לשצ'נקו, אשר מתייחסת למקרה של אדם אשר סבל מנכות שבעקבותיה נקבע כי הינו סובל מהיעדר כושר השתכרות בשיעור של 100%, הרי שבמקרה זה מדובר במתווך מקרקעין אשר הורשע בגין עבירות מרמה חמורות מאוד בסכומי עתק כנגד אנשים רבים ובעיקר כנגד עולים חדשים מאתיופיה אשר ביקשו להסתייע בשירותיו לצורך רכישת קורת גג.

26. צו הפטר מעצם טבעו אינו מותנה בהסכמת הנושים, משום שהפגיעה הכרוכה באינטרס הנושים ובזכות הקניין שלהם בעת מתן הפטר הינה אינהרנטית להליך פשיטת הרגל, אולם הדין יוצר איזונים לפגיעה זו, אשר העיקרי שבהם הינו התנהלות בתום לב מצד החייב הן בשלב יצירת החובות והן במהלך ההליך בכללותו.

27. דרישת תום הלב עומדת במלוא תוקפה ועוצמתה גם לאחר חקיקת חוק חדלות פירעון וניצול לרעה של ההליך שלא בתום לב שומט את הקרקע תחת ההצדקה לאפשר לחייב ליהנות מחסדי המחוקק ולתת לו הפטר מחובותיו (ראה : [ע"א 4401/21 יהודה אמיני ואח' נ' רחל קרויז ואח'](#) [נבו] מיום 15.11.2023).

28. כפי שעולה מפסיקת בית המשפט העליון, במקרים שבהם עיקר החוב נובע מביצוע מעשים בלתי חוקיים, ובפרט במקרים שבהם מדובר במעשים בלתי מוסרים משמעותיים, אין מקום ליתן הפטר לאלתר לחייב אשר ביצע מעשים מעין אלה.

29. עם זאת, ככל שמדובר בנושים "רגילים" אשר מגישים תביעות חוב כנגד יחיד שהורשע בעבירות פליליות חמורות יש לבצע "איזון" בין חלק החוב שמקורו בפעילות הבלתי חוקית לבין מכלול חובותיו של החייב (חובות "רגילים/ישרים" מול חובות "פגומים/בלתי ישרים").

30. לפיכך, בכל אותם מקרים שבהם עיקר החוב נובע מביצוע מעשים בלתי חוקיים ובלתי מוסריים מצד היחיד עלול להיווצר מצב שבו לנושים ה"רגילים" לא תהיה כל תועלת בהמשך ניהול ההליך בכך, ולכן על ביהמ"ש של חדלות פירעון לבחון טרם מתן החלטה על ביטול הליך מהו החלק היחסי של החובות ה"פגומים" אשר נוצרו בחוסר תום לב ובאי חוקיות משמעותית, האם קיימת תועלת ליתר הנושים בהמשך ניהול ההליך ומהו פרק הזמן אשר חלף ממועד היווצרות החובות (ראה : [ע"א 3083/13 פלונית נ' יפית שיכמן ואח' \[נבו\]](#) מיום 11.1.2015 ; [פש"ר \(מחוזי באר-שבע\) 26939-02-15 מוטי מרדכי נ' הכונס הרשמי ואח' \[נבו\]](#) מיום 1.4.2021).

31. עיון בהצעת הממונה ובדו"ח הנאמן מעלה כי סך תביעות החוב אשר הוגשו על ידי רשויות המדינה ושאינם בני הפטר הינו בהיקף כולל של 2,106,024 ₪ (ראה : עמוד 11 לדו"ח הנאמנת הפנימית), בעוד שסך תביעות החוב אשר הוגשו על ידי עיריית עכו בגין חובות ארנונה וכן גם על ידי בנק "מזרחי טפחות" (בגין הלוואה בסך של 158,000 ₪ משנת 1992) הינו בסכום כולל של 2,661,185 ₪ (עיריית עכו – 52,124 ₪ ; בנק מזרחי טפחות – 2,609,061 ₪) כך שהיקף התביעות ה"רגילות" עולה ב – 555,161 ₪ על פני החובות שאינם בני הפטר.

32. היחיד הגיש תצהיר משלים אשר מתייחס לדרישות הנאמן רק במסגרת תגובתו בתאריך 12.1.2024, אולם ב"כ הממונה לא מצאו מטעמיהם להתייחס במהלך הדיון מיום 14.1.2024 למכלול טענותיו של היחיד וב"כ במסגרת התצהיר, וכן גם לעמדתו של היחיד שלפיה יש מקום לפטור אותו מחובותיו בשל מצבו הבריאותי והכלכלי הקשה, וכך גם הנושים עיריית עכו ובנק "מזרחי טפחות".

33. בהינתן ההיקף העצום של תביעות החוב אשר הוגשו כנגד היחיד, גילו של היחיד, מצבו הכלכלי ומצב בריאותי וחוסר יכולתו להשתלב מחדש בשוק העבודה ואף בהיעדר תגובות מנומקות מטעם הנאמן ויתר הנושים (לרבות רשות המיסים אשר הגישה תגובה לקונית בלבד), הרי שאין שום תוחלת מעשית בהמשך ניהול ההליך על ידי הנושים ה"רגילים" שעה שגובה החובות שאינם בני הפטר מהווה כ – 45% מסך חובותיו של היחיד.

34. נכון להיום היחיד, שאינו עובד לפרנסתו החל מחודש יוני 2020 בשל מצבו הרפואי החמור עקב בעיות רפואיות קרדיולוגיות ואורתופדיות (ראה : עמוד 4 סעיף ב.1 לדו"ח הנאמנת) ונעדר נכסים אשר ניתנים למימוש (ראה : עמוד 11 לדו"ח הנאמנת הפנימית), נעדר גם כושר השתכרות מינימאלי בשל גילו ומצבו הבריאותי החמור ולכן ברי כי כושר השתכרותו אינו עולה על דמי המחיה הבסיסים לאדם אשר מתגורר בגפו (4063 ₪) ובשל כך ניתן בזאת ליחיד צו שיקום כלכלי וצו הפטר לאלתר מחובות בני תביעה (החובות ה"רגילים").

האם יש מקום לפטור את היחיד מחובותיו כנגד רשויות המס (רשות המיסים והמל"ל) ?

35. הוראת [סעיף 175\(א\)](#) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי קובעת כי ההפטר לא יחול על חובות עבר מסוג של תשלום עונשי, חובות אשר נוצרו בדרך מרמה או ככאלו אשר נובעים מעבירת גניבה, מין או אלימות חמורה כהגדרתה [בחוק זכויות נפגעי עבירה](#), התשס"א-2001 וכן גם מחובות מזונות בהתאם לפסק דין.

36. כלל החובות אשר נוצרו בגין עבירות פליליות חמורות אינם בני הפטר ולבית המשפט אין שיקול דעת האם לפטור את היחיד אף אם לא הוגשה בגינם תביעת חוב.

37. הגדרת אופן ביצוע מעשה המרמה נבחן בהתאם לפסיקת בתי המשפט. במסגרת הפסיקה נכללים גם מקרי העלמת הכנסות מס מרשויות המס כיצירת חוב במרמה כאשר המרמה אשר יש להוכיח הינה מרמה אשר נוצרה בעת יצירת החוב ולא בהתנהלות היחיד לאחר מכן.

38. סוגיית אופן יצירת החוב בדרך מרמה או שלא במרמה יכול שתוכרע לבקשת נושה או יחיד על ידי בית המשפט של חדלות פירעון, או לחילופין על ידי בית המשפט אשר דן בתביעת נושה או בהתנגדות להליכי גבייה ואף במסגרת הליכי הוצל"פ במסגרת דיון בהליך אשר עניינו "טענת פרעתי" ועל הטוען לקיומה של "מרמה" ביצירת החובות מוטל נטל ראיתי כבד לרבות מעורבות ישירה או עקיפה של היחיד בביצוע מעשה המרמה.

39. במסגרת סעיף ה"הגדרות" לחוק חדלות פירעון [\(סעיף 4 לחוק\)](#) נכללים גם קנסות, עיצומים כספיים וכל תשלום אחר שהוטל כעיצום על החייב בידי רשות שיפוטית או רשות מינהלית בשל הפרה של חיקוק (למעט ריבית פיגורים או קנס פיגורים שהתווספו לתשלום שאינו עונשי) לרבות קנסות מינהליים, קנסות חנייה וקנסות עירוניים וזאת בהתאם למועד ביצוע העבירה (ראה : [עודד מאור ואסף דגני, הפטר](#), (כרך א'), 2019, עמ' 354-359 ; [ע"א 2609/23 לאה עמר נ' עו"ד גיא נצר ואח'](#) [נבו] מיום 28.11.2023).

40. בענייננו, היחיד הורשע בביצוע עבירות מרמה חמורות מאוד לאחר שביצע בחוסר תום לב קיצוני מעשי מרמה חמורים ביותר, לאורך תקופה ממושכת וכנגד אנשים רבים מאוד מתוך מטרה להפיק רווח כספי מכספי המדינה.

41. לא רק שהיחיד פעל להברחת הכספים שאותם השיג במרמה לידי בני משפחתו, אלא שגם לאחר שהורשע בדיון נמנע מהשבת סכומי הכסף העצומים שאותם נטל לכיסו, ואף נמנע מלשתף פעולה עם הנאמנת הפנימית הפנימית במהלך תקופת התנהלות ההליך בבית המשפט.

42. אשר על כן, במקרה זה יש לבכר את עמדת הממונה/הנאמנת הפנימית שלפיה יש להחריג את חובותיו של היחיד כנגד רשויות המס (מס הכנסה, מע"מ והמוסד לביטוח לאומי) מסך החובות שמהם הופטר.

43. יתרה מכך, מבחינת דיני חדלות הפירעון אין גם כל משמעות משפטית לאפשרות הערטילאית של הגשת בקשת חנינה לנשיא המדינה בנוגע להליך הפלילי, אשר ממילא

תוצאותיה מוטלות בספק, או לחלופי הזמן מאז ביצוע המעשים שבהם הורשע ואף לגילו, מצב בריאותו או מצבו הכלכלי של היחיד כפי שציין היחיד בתגובותיו מיום 12.1.2024 ומיום 15.3.2024, ולכן, בקשת היחיד לפטור אותו מחובותיו כלפי רשות המיסים וכלפי המוסד לביטוח לאומי בהתאם להוראת [סעיף 175\(ב\)](#) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי נדחית.

סוף דבר :

44. הבקשה מתקבלת באופן חלקי.

45. בהתאם להוראות סעיף [167\(ג\)](#) לחוק חדלות פירעון ושיקום [לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח – 2018](#), כל הנכסים שיוקנו ליחיד במשך 36 החודשים שממועד מתן הצו ואילך יהוו חלק מקופת הנשייה בכפוף למגבלת הוראות סעיף [164\(א\)](#) ו – [\(ב\)](#) לחוק.

46. ניתן בזאת ליחיד צו שיקום כלכלי וצו הפטר לאלתר מחובות בני תביעה (החובות ה"רגילים"). כל ההליכים שנפתחו כנגד היחיד טרם מתן צו לפתיחת ההליכים ייסגרו ובמידה וקיימים באותם תיקים חייבים נוספים שם היחיד בלבד ייגרע מהם.

47. כל ההערות והעיקולים אשר הוטלו על זכויות היחיד ונכסיו בגין החובות ה"רגילים" בכל טריבונל שהוא מבוטלים וכן כל ההגבלות שהוטלו מכוח צו פתיחת ההליכים בעניינו בגין החובות ה"רגילים" מבוטלות למעט ההליך אשר תלוי ועומד בבית משפט השלום בעכו בתיק מספר א/45452-05-19 אייזנברג יואל אברהם נ' אדבה סרו, משה טיראן ושי ניב טיראן.

48. עם זאת, מובהר כי בקשת היחיד למתן הפטר מחובותיו כנגד רשות המיסים (מס הכנסה ומע"מ) והמוסד לביטוח לאומי נדחית. ההפטר אשר ניתן, לא יחול על חובות אלה.

ניתן היום, י"ז ניסן תשפ"ד, 25 אפריל 2024, בהעדר הצדדים.

אפרים ציזיק 54678313/-
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה